

УДК 339.5: 636.5.033

Сендецька С.В., к.е.н., доцент[©]*Львівський національний університет ветеринарної медицини
та біотехнологій імені С. З. Гжицького***ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ
ЧИННИКІВ НА ФОРМУВАННЯ РИНКУ М'ЯСА ПТИЦІ**

В статті розглянуто основні тенденції у зовнішньоекономічній діяльності на ринку м'яса птиці та доцільні механізми його регулювання.

Ключові слова: *ринки, м'ясо птиці, експорт, імпорт.*

Постановка проблеми. Однією із основних цілей аграрної політики України є забезпечення продовольчої безпеки держави. Серед сегментів ринку сільськогосподарської сировини і продовольства особливе місце займає ринок м'яса, який традиційно відносять до найбільш складних як з точки саморегулювання, так і механізмів впливу на нього, у тому числі державних важелів втручання. Курятина в останні роки займає найбільшу частку в загальних обсягах виробництва м'яса в Україні, тому регулювання зовнішньоекономічної діяльності на ринку м'яса птиці важливе, як з точки зору підтримки вітчизняного товаровиробника, так і забезпечення внутрішнього попиту на м'ясо.

Аналіз останніх досліджень. Дослідженню проблем регулювання ринку продукції птахівництва присвячені ґрунтовні праці Б. А. Мельника, Р. М. Миніва, В. І. Топіхи, Ф. О. Ярошенка, І. Ф. Ясіновської та інших авторів. Відзначаючи вагомість їх наукового доробку, слід зазначити, що динамічні зміни макроекономічних процесів вимагають нових досліджень з метою впровадження адекватних механізмів регуляторного впливу. Крім того, неоднозначні оцінки експертів щодо імпорту м'яса спонукали до даного наукового дослідження.

Мета статті. Визначити основні тенденції експорту та імпорту м'яса птиці і найбільш ефективні важелі регуляторного впливу на зовнішньоекономічну діяльність на цьому ринку під впливом сформованих умов.

Виклад основного матеріалу. Розглядаючи український ринок м'яса птиці, який за останні роки успішно та динамічно розвивається, варто зазначити, що поряд із визначальним впливом на його функціонування внутрішнього чинника важливе місце також посідає зовнішньоекономічна діяльність.

На початку 2000-х років експорт українського м'яса птиці був незначним і у 2004-2006 рр. становив в середньому 200-250 т за рік. (рис. 1).

Це можна пояснити дуже високим рівнем внутрішнього попиту та високими, порівняно з іншими країнами, цінами на м'ясо птиці. Лише з 2006 р. спостерігається стабільне зростання експорту. За 2012 рік він зріс більше, як в 1,6 раза і сягнув 80,7 тис. т. Українське м'ясо птиці експортували головним чином до країн СНД (82% всього експорту), азіатських (14%) та африканських держав (4%). Майже половина експорту в країни СНД припадає на Росію (рис. 2), третина – на Казахстан.

Рис. 1. Експорт м'яса птиці в Україні за 2001-2012 рр.

Джерело: складено за даними Державної служби статистики України.

Лише незначна частка вивезеної продукції вивозилася в охолодженому стані, в переважній більшості це було заморожене м'ясо птиці.

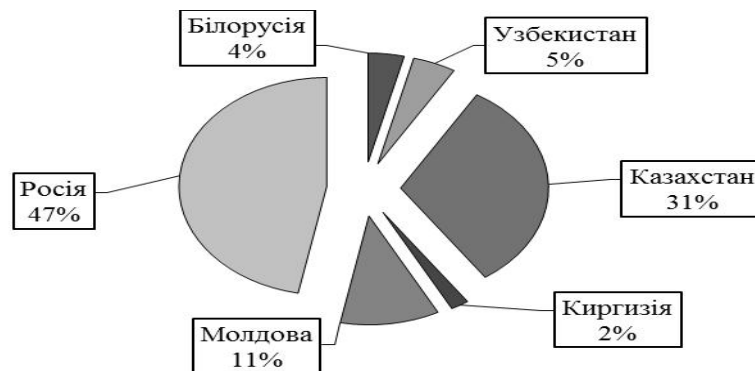

Рис. 2. Структура експорту українського м'яса птиці до країн СНД (у відсотках до кількості вивезеної продукції).

Джерело: складено за даними Державної служби статистики України.

Українські птахопідприємства намагаються вийти зі своєю продукцією і на європейський ринок. В кінці 2012 р. Україну було включено до списку країн, виробники яких виконали відповідні вимоги ЄС і можуть

поставляти на європейський ринок продукцію свійської птиці. У 2013 р. чотири вітчизняних птахопідприємства (три підприємства агрохолдингу “Миронівський хлібопродукт” та “Агромарс”) отримали право експорту продукції птахівництва на ринки країн Євросоюзу. Проте реально європейський ринок залишається закритим для українських виробників м'яса птиці, оскільки високий митний бар'єр (32,5 євро за 100 кг для охолодженого м'яса птиці, 29,9 євро за 100 кг – на імпорт м'яса мороженої птиці) робить поставки української продукції нерентабельними. Ситуація може змінитися після того, як буде підписаний договір про зону вільної торгівлі між Україною та ЄС і почне діяти квотування на безмитну торгівлю, що дозволить збільшити прибутковість експорту м'яса птиці українських компаній. Договір про зону вільної торгівлі передбачає, що Україна зможе щорічно поставляти в ЄС до 20 тис. т м'яса охолодженої курки і 20 тис. т замороженої, тобто за цінами 2012 р. безмитно ввозити м'яса птиці на суму близько 45-50 млн дол. США [2].

Крім того, з метою стимулювання експортних операцій доцільно прискорити запровадження наступних державних механізмів підтримки експорту:

- впровадження механізмів експортного кредитування, страхування та формування відповідних фінансових установ;
- удосконалення інфраструктурного забезпечення експортної діяльності;
- надання інформаційно-методичної та правової підтримки просуванню продукції вітчизняних виробників на зарубіжних ринках.

Імпорт в Україну м'яса птиці зростав з 2001 до 2004 р. (рис. 3). Переважно продукцію завозили за пільговою схемою на території пріоритетного розвитку й вільних економічних зон, тобто без сплати ПДВ і митного збору. В Україну надходило м'ясо птиці переважно з країн ЄС і Бразилії. До кінця 2003 року, тобто після зняття заборони на ввіз американської продукції та закінчення контрактів з попередніми партнерами, активізувалися поставки зі США [1].

Найбільше м'яса птиці було поставлено в Україну у 2004 р., а у 2005 році імпорт скоротився майже удвічі, що пов'язано з припиненням діяльності вільних економічних зон та зон пріоритетного розвитку, які згодом знову були відновлені. У 2008 р. обсяги імпорту м'яса птиці зросли майже в 1,5 раза, що зумовлено передусім вступом України до СОТ. За минулі 5 років імпорт суттєво скоротився і становив у 2011 р. 61,1 тис. т. Тим не менше імпорт м'яса птиці в Україну все ще переважає обсяги його експорту. Основними імпортерами продукції птахівництва є країни ЄС (67% всього імпорту) і США (32%). Найбільшими європейськими імпортерами м'яса птиці в Україну є Німеччина, Угорщина і Великобританія.

Середня митна вартість 1 т ввезеної продукції у 2008-2012 рр. є нижчою за вартість 1 т вивезеної продукції, що вказує на ввіз продукції

нижчої якості. Основну частку імпорту займає низькосортна продукція (43% - м'ясо механічної обвалки і 15 % - субпродукти) [2].

Проведені нами дослідження свідчать про доцільність обмеження імпорту курятини на внутрішній ринок, оскільки український ринок відчуває дефіцит інших видів м'яса, в першу чергу яловичини і свинини. Ввіз низькоякісної продукції витісняє з внутрішнього ринку продукцію вітчизняного виробництва і суттєво впливає на якість кінцевих м'ясних продуктів.

Регулювання імпорту м'яса птиці можливе шляхом його квотування і застосування методів тарифного і нетарифного регулювання у відповідності з діючими правилами СОТ. Доцільно заборонити ввезення м'яса механічної обвалки, субпродуктів та іншої низькосортної м'ясної продукції, посилити контроль за митним оформленням продукції і проводити його виключно за умови проведення розширеного контролю безпеки і якості м'ясної сировини при обов'язковій наявності ліцензійних складів у імпортерів [2].

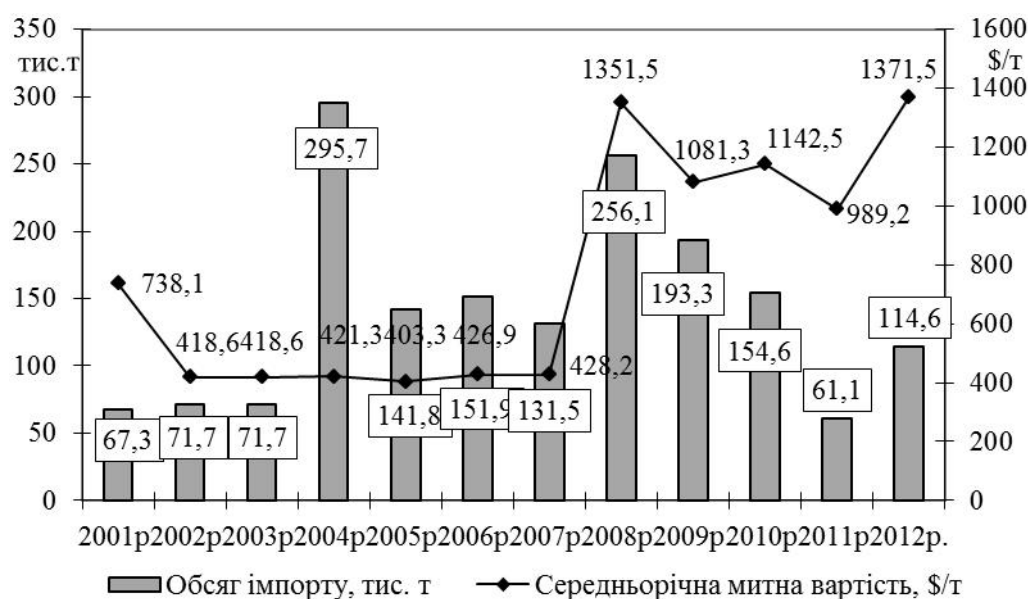

Рис. 3. Імпорт м'яса птиці в Україні за 2001-2012 рр.

Джерело: складено за даними Державної служби статистики України.

Загалом формування механізму регулювання зовнішньоекономічної діяльності ринку продукції птахівництва повинно спрямовуватися на:

- стимулювання зростання обсягів та ефективності експорту;
- сприяння підвищенню рівня конкурентоспроможності продукції галузі;
- створення умов для залучення іноземних інвестицій;

- спрощення процедур ввезення основних фондів, які не мають аналогів в Україні;
- мінімізацію передумов здійснення тіньових експортно-імпортних операцій.

Висновки. Митно-тарифне регулювання експортно-імпортних операцій з продукцією птахівництва є суттєвим важелем впливу як на рівень пропозиції загалом, так і на розвиток вітчизняного птахівничого бізнесу. В цілому проведені дослідження вказують на необхідність обмеження імпорту м'яса птиці, а також на необхідність формування механізмів підтримки його ефективного експорту.

Література

1. Діагностика сектору переробки м'яса та виробництва м'ясопродуктів [Електронний ресурс]. – 2006. – Жовтень. – Режим доступу : <http://www.bizpro.org.ua>.
2. М'ясовиробники просять обмежити ввезення імпортного м'яса в Україну [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://emgimo.ru/ptiza.php>.

Summary

Sendetska S. V.

*Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies
named after S. Z. Gzhytskij*

RESEARCH OF THE INFLUENCE OF FOREIGN FACTORS ON POULTRY MARKET FORMATION

This article considered the main trends in the external economic activity concerning poultry market and appropriate mechanisms for its regulation.

Key words: *market, poultry meat, export, import.*

Рецензент – д.е.н., професор Шульський М.Г.